

Trendbrytare

"Vårt land befinner sig i materiell och moralisk kris", skrev i sin huvudledare 83-01-17 uttalade som avslutning: "Vi har inte råd att odla uppgivenheten som tidsmode och livshållning."

Vårt sökande efter bärkraftiga fungerande lösningar

I vår ekonomiska kris kommer med all säkerhet att vara förgeves, om vi inte *samtidigt* satsar på att söka vända den moraliska krisen. - Hur mycket skulle t ex vårt budgetunderskott på 90 miljarder minska, om en våg av ärlighet drog igenom landet?

Hur mycket skulle arbetslösheten minska, om ett oegennyttigt tjänande av människor och deras behov blev ledstjärnan inom industri och förvaltning; om både den allmänna opinionen och lagstiftningen gjorde det möjligt för ohederliga, icke-seriösa företag att existera.

Ny Värld vill genom några artiklar i det här numret påvisa ärlighet faktiskt lönar sig längden, både för individen för samhället.

Men det kostar också på att bryta sig fri från fiffel och oärlighet. Det är inte alltid populärt. I artikeln från Indien visas vad det kostar en ung man att - trots stark press - bryta mot en trend av examensfusk. Men människor som blir trendbrytare ger också andra hopp. De visar att förändringar inte bara är nödvändiga utan också går att sätta igång - när man börjar i sin egen situation.

Red.

Sanning och lögn

"Ärlighet varar längst". Man undrar om det gamla ordspråket inte har blivit ganska kantstött och om det verkligen håller, när man tänker på ekonomisk brottslighet, stöld ur parkeringsautomater, svartjobb och annat fiffel.

Ärligheten har det trångt. Den behöver sättas in i ett större sammanhang. Den har sin plats i den centrala kampen i världen mellan gott och ont, sanning och lögn.

1900-talets diktatorer var de första som i stor skala satte lögnen i system. Hitler skröt med att han inte hycklade, som man gjorde i de mer eller mindre kristna demokratierna. Också i vårt samhälle finns det gott om folk som tycker det är bättre att ljuga konsekvent än att hyckla och låtsas tala sanning

fast man vet att man ljuger.

Men, som den polske marxistiske filosofen Leszek Kolakowski påpekade i ett samtal i DN med Lars Gyllensten och Arne Ruth (27 dec. 1982), finns det en fundamental skillnad mellan ett samhälle där det finns levande föreställningar om gott och ont och ett samhälle där alla sådana föreställningar avskaffats. Ett sådant samhälle kan omöjligt överleva, menar Kolakowski.

Frågan är om vi i Sverige inte i snabb takt närmar oss den sorts samhälle som Kolakowski varnar för. Advokat Henning Sjöström hade en intressant kommentar till de fällande domarna mot tömmarna av parkeringsautomater i Stockholm: "Det är ett tvärsnitt av det

Forts. sid. 3

Victor Sparre välkomnar Aleksandr Solzjenitsyn till Norge 1974. "Trons pånyttfödelse kommer från dem som lidit mest". Med de orden besvarade Sparre Solzjenitsyns fråga varför han så starkt engagerat sig för frihet och mänskliga rättigheter. Se artikel sid. 5.

Ärlighet varar längst

Vägval

Vilken norm av ärlighet sätter vi upp för oss i det dagliga livet? Är det våra beslutsfattares ärlighet, som den framställs i massmedia, som är vår ledstjärna? Är det vår grannes, våra föräldrars, våra barns handlande eller är det *absolut* ärlighet som avgör hur vi handlar?

I skriften *Skolan skall fostra* säger en av Staffans Stollar: "Den mannen har hög moral". Hans vän svarar: "Ja, han har i alla fall inte åkt fast". - I fruktan att åka fast ligger ofriheten.

Då jag för över tjugo år sedan först reflekterade över absolut ärlighet, ledde det till att jag gjorde upp med sju års skattefusk. Det kostade mig mycket men förde med sig glädje och frihet.

Men hur går det sedan? Varar ärligheten? Visst möts man av frestelser i det dagliga livet.

När jag som företagare går ut och handlar åt mig själv privat möts jag ibland av frågan: "Skall vi skriva kontorsmateriel för företaget?" eller "Skall vi skriva spik och skruv?" Ofta ser jag en förlägen rodnad på den som frågar, när jag säger att vi skall skriva det som jag verkligen köpt och inget annat. Denna rodnad visar att det finns ett samvete och att vi vet, vad som är rätt och fel.

Absolut ärlighet är också bra, när jag skriver rese- och traktamentsräkningar. Dessa ersättningar är ju skattefria och därför frestande att förstora.

En tredje frestande punkt är, om jag skall ta upp alla mina inkomster till beskattning eller bara dem som jag tror att myndigheterna kan kontrollera. Med absolut ärlighet blir det helt klart vad som ska tas upp, och det blir betydligt lättare att deklarerera.

Ordspråket säger att ärlighet varar längst. I dagens högskattesamhälle är det många som

ifrågasätter detta och som dessutom anser att det är omöjligt att vara absolut ärlig. Min erfarenhet under 20 år är att det går mycket bra, och hittills har jag alltid fått det jag behöver för mig och min familj och vårt företag.

Som far till fyra barn vill jag också säga att det hjälpt mig mycket att våga vara ärlig med dem om mig själv, mina egna fel och motiv, även det jag skäms mest över. Att kliva ned från piedestalen och våga säga "jag vet inte", "det har jag glömt" eller "det var jag som gjorde tabben" skapar förtroende. Så även här varar ärligheten längst.

Ove Jensen

Årets man?

Gösta "Nutte" Jansson från en enrummare på söder i Stockholm (badrum i källaren) är tömmare av parkeringsautomater.

Enligt Per Ahlmark i *Expressen* var han den ende som inte stal en kronor ur Stockholms parkeringsautomater.

Ahlmark citerar en jurist: - Det börjar så oskyldigt. Enkronorna bara ramlar ur automaterna. Sen blir man fånge i systemet. Tar mer och mer. Alla har hållhake på alla. Snart är det bara helgon som kan motstå såna frestelser.

- Är du ett helgon, Gösta "Nutte" Jansson, frågar Ahlmark.

- Äsch, det var ju inte mina pengar.

- Mitt samvete sa nej, tillade "Nutte" i TV:s *Kanal 3* den 27 januari.

Om *Den svenska ohederligheten* skriver DN samma dag inför *Kanal 3*-programmet:

- Har vi inte längre en inre röst som leder oss rätt i valet mellan ont och gott?

"Jag föll för frestelsen att öppna och läsa ett brev som var till dig, förlåt mig."

Jag var nitton år, och det var min mamma som kom in till mig och sade detta.

Det var ett högst alldagligt brev, jag blev inte upprörd. Men något annat rörde upp och ner på mig. Min mamma förödmjukade sig och talade om detta. Hon hade ett par år tidigare fått en kristen tro och låtit döpa sig. Hon tillhörde en judisk familj utan förankring i sin mosaiska tro. Nu hade hon funnit mening och trygghet.

Jag hade varit mycket litet intresserad av hennes förmaningar eller förslag att gå med till kyrkan. Jag ville inte att vår familj skulle rubbas ur sin bekväma livsstil.

Nu hade hon tagit ett obekvämt steg och varit ärlig mot mig. Jag hade ett förhållande med en man. Innerst inne visste jag att det var ohållbart och alltigenom fel. Men jag hade inte haft mod att bryta upp ur det.

I tre dagar kämpade jag med mig själv. Så gick jag in till henne. "Jag vet inte om jag tror på Gud, men jag vill i alla fall vara ärlig." Så berättade jag var jag varit då jag sagt "jag går ut ett slag". "Tack för ditt förtroende", svarade mamma.

Någonting hände genom denna ärlighet. Det blev enkelt och naturligt att bryta förhållandet. Det blev också enkelt och naturligt att börja tro på Gud.

Livet fick en annan inriktning sedan den dagen. Men det stannade inte där. Jag berättade min upplevelse för en av mina bästa vänner. Jag betraktade henne som en ganska tuff person, som jag aldrig skulle kunna påverka i någon riktning. Några månader senare hade hon beslutat att låta sitt liv ledas av Gud.

Livsfarlig kamp mot fusk

Att ohederlighet förekommer i politik och affärsliv överallt i världen är ingen nyhet. Att unga människor kan dras in i ett nätverk av "utbildnings-korruption" är inte så känt men minst lika allvarligt.

Vad gör man när ens karriär står på spel i konkurrens med miljontals andra ungdomar som skall finna jobb och skapa sig en framtid? Detta är en situation som kan uppstå t ex i Indien.

Rahul, 18 år, studerar i Bombay. Innan han prövade in vid universitetet hade han en slutexamen i skolan. Då råkade han in i svårigheter. Han hade nämligen bestämt sig för att leva efter absoluta normer, och detta gällde i hög grad vid examen. Han ville inte kompromissa

genom att delta i någon form av fusk.

Men när examensproven började, upptäckte Rahul att en massa fusk pågick runt omkring honom. Det var inte bara skolungdomarna själva utan även kontrollanterna av examen som deltog.

Rahul gick hem mycket upprörd första dagen och talade om för sin mor och sina bröder vad han sett. Hans mor tyckte först att det var säkrast att han inte lade sig i vad andra gjorde. Det kunde skada hans framtidsutsikter. Och hon var änka och angelägen om att det skulle gå bra för hennes söner.

Men ett par dagar innan proven var slutförda kunde Rahul inte hålla sig tyst längre. Han gick till överkontrollanten för

examensproven och rapporterade att fusk pågick. Rahul var högst indignerad över att skolungdomar skulle kunna få sin examen godkänd på ett så billigt sätt. Överkontrollanten lovade att göra något åt saken.

Nästa morgon när Rahul skulle gå uppför trappan till skrivsalen ställde sig en man i vägen för honom. Det var tydligt att han inte hörde till skolan.

— Jaså, det är du som har klagat! väste mannen. Då vet du vad som väntar dig!

Rahul blev kall av förskräckelse. Mycket orolig gick han in till sitt nästa prov och kunde knappt koncentrera sig. Medan han skrev kom en av kontrollanterna och viskade över axeln på honom:

Forts. sid. 7

Sanning och lögn

Forts. fr. sid. 1

svenska folkets moral som fått sin dom", sade han.

Mot denna bakgrund vågar jag komma med några funderingar kring sanning och lögn.

1. *Löggen är densamma överallt i världen* — densamma i lagarkipelagen som i argentinska fångelser eller på Stockholms gator. Vårt småfiffel har samma rot som diktaturernas lögnssystem. Kontroll, elagar och annat kan beaktas för att bryta lögnens onda cirkel. Men det effektivaste är att enskilda människor följer sitt samvete och vägrar vara en del av lögnens imperium.

Ett gammalt ryskt ordspråk säger att ett ord av sanning uppvägar hela världen.

2. *Den centrala kampen mellan sanning och lögn bryter igenom alla politiska och ideologiska mönster.* Leif Hovelsen, norsk författare, satt under kriget i nazisternas koncentrationsläger. Under senare år har han lärt känna oliktankande från

flera diktaturer. Hans slutsats är att konflikten inte står mellan politiska läror och ideologier eller klasser och partier, utan mellan sanning och lögn, ärlighet och egenintresse. Den mest hårdnackade och mäktigaste — och därför mest förhatliga — motståndaren till regimer som byggts på lögn är det mänskliga samvetet.

3. *Sanning fördrivar fruktan.* "Fruktan knackade på dörren. Tron öppnade. Då fanns det ingen där", sade Martin Luther King. Det kunde också sägas att när fruktan knackar på och sanningen öppnar, då finns ingen där. V. Bukovski, en rysk dissident, sade att makten är hjälplös när den inte kan spela på fruktan. "Hela maktsystemet är obrukbart när det står inför en opposition av fria människor med inre moralisk styrka."

4. *Sanningen och förlåtelsen är bundsförvanter.* Den sydafrikanske författaren och oppositionsmannen Laurens van der Post skildrar i boken *Den nya månens natt* sina fruktansvärda erfarenheter i ett japanskt fångläger på Java under andra världskriget. Vid befrielsen ombads van der Post och hans

kamrater att utpeka de värsta bland de japanska torterarna. Efter en stunds diskussion beslöt de att inte utpeka någon. Det enda som kunde ge hopp för framtiden var att stryka ett streck över det som varit och förlåta fienderna.

Van der Post säger att hans erfarenheter i fånglägret lärt honom att "förlåtelsen är ingalunda blott ett utslag av religiös sentimentalitet; det är en för det mänskliga livet lika viktig lag som tyngdlagen. Bryter man mot tyngdlagen, bryter man nacken av sig — bryter man mot förlåtelsens lag, tillfogar man sig ett själsligt dödande sår; man råkar återigen in i den kretsgång som mänskligheten så länge och så kvalfullt försökt ta sig ur."

Utan förlåtelsen som bundsförvant hade sanningen om de japanska grymheterna bara lett till hämndens onda cirkel. Men när förlåtelsen kom in i bilden öppnades vägen till de förvandlade relationer mellan Japan och dess fiender som är en av ljuspunkterna i efterkrigstidens historia.

Bror Jonzon

Friska vindar från Norge:

Peppriga sanningar i urval

Den svenska samhälls- och kulturdebatten tenderar att bli vanemässigt upphängd i höger-vänstergungan och lever ibland sitt eget liv i den. Möjligen är det därför att vi innerst inne vill slippa mödan att tänka igenom vissa frågor på allvar. Om vi verkligen ville anlägga perspektivet rätt-fel, gott-ont så skulle det troligen kosta oss mer än det kostar att hålla höger-vänstergungan igång.

En väsentlig fråga är hur vi kommer fram till större klarhet om fakta inför motstridiga uppgifter. Men lika väsentligt är att det vi håller för sant också leder oss till ett djupare engagemang för människor och samhälle.

Ibland kan vi få hjälp utifrån, inte minst av våra närmaste nordiska grannar. Alldeles nyligen har i Norge en liten handbok om moralisk upprustning utkommit. Den har getts titeln "*En ändelig og moralsk opprustning blir neste store fremskritt*". Detta är ett citat från Frank Buchman, initiativtagare till och föregångsman för dessa idéer.

Under rubriker som Utmaningen, Krig och fred, Social rättvisa, Framtiden, har man samlat synpunkter i form av citat. Dessa står givetvis inte som uttryck för "en rörelse" men är ord av enskilda människor som på ett stimulerande sätt, inte minst för oss i Sverige, tar olika frågor i angrepp.

EGOISM URHOLKAR

Man kanske föreställer sig att praktiskt taget allt som är värt att tänka och säga i ämnen som demokrati, frihet, krig, fred, redan är tänkt och sagt. Men i den norska citatsamlingen får man intryck av att fräscha synpunkter kan tillföra vår stagnerande debatt något nytt.

Den lilla handboken (48 sidor) är förmedlare av några peppriga sanningar om dagsläget. Och det är förvisso inte bara fråga om Norge och norrmännen. En ödmjuk dansk, Keld Jørgensen, talar som ordförande i socialdemokratiska partiet i Fredriksberg (del av stor-Köpenhamn), när han säger: "Idag kan man säga att vi danskar tog välfärden men kastade moralen överbord. Det finns en växande insikt om att oärlighet och egoism nu urholkar de bästa lagar. Det är därför ett viktigt steg i socialdemokratins nyaste principprogram (1977) att man efterlyser normer och värderingar för att kunna skapa ett samhälle som det går att trivas i."

En finländsk affärsman säger rätt och slätt att många av hans kolleger i västvärlden — däri inräknat Skandinavien — inte är på det klara med vilken oerhörd kamp vissa ledare i tredje världen för mot korruptionen. "Deras bästa allierade är affärsfolk från västvärlden som gör

ärlighet till sitt rättesnöre," säger han och tillägger: "Ärlighet är inte dumhet. Man behöver inte berätta allt man vet för någon som tänker utnyttja det. Men ärlighet är ett beslut att hålla sig borta från vissa metoder i industri- och affärsvärlden som inte tål dagens ljus. Kampen mot korruptionen börjar med ärlighet i små detaljer."

FRANK BUCHMAN AKTUELL

Det som ovan citerats är tankar tillämpade på 80-talets näringsliv och samhälle.

Men redan till den kris- och krigshotade den på 30-talet riktade Frank Buchman radikala idéer och utmaningar. Det var 1938 som han lanserade begreppet "andlig och moralisk upprustning", i tider då man oroligt följde den militära upprustningen och längtade efter ett slut till den.

Efter ett femtiotal år framstår en hel del av Frank Buchmans appeller som klarsynta och aktuella. Somliga av dem kanske t o m bättre kan förstås idag än när de först blev hörda. Citatsamlingen börjar med Frank Buchmans ord från 1939, då riktade till amerikanska journalister. "Vår generation står inför tre stora uppgifter: Att bevara freden och göra den varaktig. Att göra rikedomarna och arbetet i världen tillgängliga för alla, utan att någon blir exploaterad. Och att med freden och välståndet som våra tjänare, inte våra herrar, bygga en ny värld, skapa en ny kultur."

Att vanliga människor kunde och skulle göra ovanliga ting om de leddes av Gud till att göra dem, var också en orubblig övertygelse i Buchmans arbete. "När människan lyssnar," brukade han säga, "talar Gud. Och när människan lyder handlar Gud."

Den franske katolske filosofen Gabriel Marcel definierar Frank Buchmans hemlighet som "förmågan att hämta fram den lyssnande stillheten från kloster och meditationsrum och föra ut den i fabriker, kontor, ämbetsrum, skolsalar och vanliga människors kök".

MORAL KONTRA MORALISM

Bland svenskar som kommer till tals i den norska handboken är redaktör Nils Gösta Ekman, Stockholm. Hans inlägg är en kort analys av den situation som på senare år uppstått inte minst i Sverige. Moraliska normer har börjat efterlysas på olika områden som skolan, rättsväsendet, politiken. Massmedia tar upp diskussionen. Ofta finner vi viktiga inlägg på tidningarnas ledarsidor.

Detta nytända intresse för etiska och mora- ►

Färskt på bokhandelsdisken:

Lågan i mörkret

Konstnären och författaren Victor Sparre, Oslo, talade den 25 januari vid en presskonferens på Ersta, Stockholm, med anledning av att hans bok *Lågan i mörkret* publicerades på svenska.

Sparre är bl a känd för sina glasmålningar i Stavangers domkyrka och i "Ishavskatedralen" i Tromsø. En inspirationskälla till hans konst är den nära kontakten med dissidenter i Sovjet och annorstädes, som han berättar om i den nya boken. När Aleksandr Solzjenitsyn frågade Sparre varför han så starkt engagerat sig i kampen för frihet och mänskliga rättigheter, svarade han: "Trons pånyttfödelse kommer från dem som har idit mest".

Vid presskonferensen talade Sparre om tre stora folkrörelser i vår tid: fredsrörelsen, miljörörelsen och kampen för de mänskliga rättigheterna. Tillsammans kan de göra stora ting för mänskligheten. Om de är splittrade, kan var en av dem utnyttjas på fel sätt.

Här nedan återges ett avsnitt av boken:

Sacharov tillfrågades i en TV-intervju 1977 om han verkligen trodde att kampanjen för mänskliga rättigheter någonsin skulle lyckas. Han svarade:

"Jag skulle inte på det sättet vilja värdera dem som kämpar för mänskliga rättigheter. Vi som är upptagna med dessa frågor kan helt en-

kelt inte låta bli att engagera oss. Men det är min övertygelse att den öppna aktiviteten till försvar för de mänskliga rättigheterna skapar den psykologiska grunden för den inre frigörelsen av vårt folk och för den nödvändiga utvecklingen mot demokrati."

Det är alltså i verkligheten fråga om en inre frihet som var och en av oss måste finna, om vi ska kunna leva ett fullvärdigt och skapande liv och förstå vad ett fritt samhälle egentligen innebär.

Ty denna härliga och olyckliga värld finner till slut fred med sig själv endast genom den enskilda människan.

Individen är en värld i miniatyr. Psykologiskt och biologiskt är vår kropp uppbyggd av myriader av ytterst små celler, var och en med sin individuella form. Hur har dessa massor av celler kunnat förena sig till att skapa en hel kropp? Hur får en cell kunskapen och drivkraften till att fungera som levercell? Och hur avskiljer sig just det rätta antalet till att bli blodceller?

Kan vi tänka oss världssamhället som en kropp som består av miljarder individuella själar? Kan vi tänka oss att alla dessa celler i världssamfundet individuellt kan låta sig ledas av en andlig kraft, att varje individ kan finna just den personlighet som hans inre frihet skapar

Forts. nästa sida

► liska värderingar kan för somliga, menar Ekman, "verka som ett eko av Frank Buchmans budskap. Men det måste understrykas att Buchman aldrig var någon 'moralist' i den negativa betydelsen att han trodde sig i stånd att lösa ömtåliga moraliska problem genom att pressa in dem i en trång och fyrkantig ram av regler. I den moraliska upprustning han såg som sin kallelse hänvisade han inte till några yttre traditionella eller speciella auktoriteter, allra minst sig själv. Han hänvisade i stället till den inre andliga och moraliska auktoritet som varje människa kan höra i sitt eget samvete, om vederbörande vill lyssna till det i stillhet och lyda..."

LIVSINNEHÅLL

Eiliv Skard, som var professor i idéhistoria vid Oslo universitet, satt fängslad under den tyska ockupationen av Norge. Han är en av de många ypperliga norska tänkare som citeras i boken. En frisk vind fläktar kring hans ord:

"Människan har behov av ett livsinnehåll som engagerar; om detta behov inte blir tillfredsställt uppstår ett tomrum där alla onda andar rycker in. Den demokratiska politiker som inte talar om annat än levnadsstandard får inte förvåna sig om demokratin har en obetydlig förmåga

att entusiasmera ungdomen. Demokratin skall inte bevaras, den skall pånyttfödås."

En annan norrman, tecknaren-journalisten Einar Engebretsen, ställer frågor inför nuet och framtiden: "Norge idag? Aldrig har vi ätit så mycket. Aldrig har vi vetat så mycket. Aldrig har vi haft så många sjukdomar som kommer av brist på mening med livet. Vi behöver vara ärliga inför oss själva när vi nu är inne på 80-talet. Är jag rädd för framtiden? Om svaret är ja - varför? Var finns min säkerhet? Vad lever jag för - vem lever jag för?"

Mängder av människor passerar revy på den lilla bokens sidor. Där finns en katolsk kardinal bredvid en buddhistisk abbot. Där finns fackföreningsledare från Sverige, Australien, Frankrike, Tyskland och England. Där finns kvinnor och män aktiva inom politik, skolväsen och sjukvård i olika länder. Yngre och äldre. Svarta och vita. Var och en får ge en glimt av sin erfarenhet och övertygelse, utan närmare presentation och utan en överdådig inramning. Men dessa glimtar blir som en ljusmosaik mot en mörk, hög vägg. Han kanske skulle le, Frank Buchman, och säga: "Det här är den världsvida familj som tillsammans med många många andra kämpar för att ge världen ett framtidshopp."

Gerd Jonzon

Oxford-London tur och retur

En vanlig pendlarresa kan bli ett äventyr och en upptäcktsfärd om man har ett levande intresse för sina medmänniskor. Författaren Garth Lean, Oxford, beskriver i nedanstående artikel vad som hände under en resa Oxford - London tur och retur.

Lean bodde ett par år i Norden och är känd också för svenska läsare genom sina debattböcker och biografier. Artikelnen är översatt från Ny Världs engelska systerorgan New World News.

För inte så länge sen kom jag i samtal med en främling medan vi väntade på tåget till London. Vi började med vädret och fortsatte med världshändelserna - med en antydning till någonting djupare.

- Du reser väl första klass, sa han när tåget kom in på stationen. - Nej, sa jag. - För det mesta åker jag i en av de sista vagnarna där det finns bord. Jag håller på med skrivarbete.

EN CHANS TILL

Han satte sig i en andra-klassvagn mitt i tåget, medan jag slog mig ner i en av de bakre vagnarna och skrev. Men jag kände mig inte tillfreds. Jag visste att jag hade satt mitt "viktiga" arbete före möjligheten att Gud hade en avsikt med att jag av en "tillfällighet" mött den där mannen. Hela dagen kände jag mig illa till mods.

Men Gud var generös nog att ge mig en chans till. Samma eftermiddag satt jag vid ett bord på det fullsatta 17.25-tåget från London tillbaka till Rea-

ding och Oxford. Mitt emot mig satt en man som under några minuter läste i en bibel. - Det gör jag alltid, sa han när han märkte att jag tittade på honom. - Jag med, svarade jag.

Han visade sig vara i 35-årsåldern, i ledningen för ett av världens största företag, redan högt uppe på karriärstegen. Samtalet flöt lätt men det gick också djupt - jag måste påminna honom om att han skulle stiga av när vi kom till Reading. Sen dess har vi träffats fem eller sex gånger i våra hem och på andra ställen. Vi har också träffats tillsammans med andra och vi har alla lärt oss en hel del tillsammans.

FÖRVANDLANDE KRAFT

Den där dagens båda tågresor, kombinerade med den forskning jag håller på med om Frank Buchmans liv och arbete (han var initiativtagare till moralisk upprustning), gjorde att jag på nytt tänkte igenom mitt liv och mina förväntningar.

Buchman brukade säga att "fred är att människor blir annorlunda". Men ändå är världen söndersliten av konflikter 20 år efter hans död. Kan detta bero på att vi kristna inte gör tillräckligt för att föra vidare vår erfarenhet av Guds förvandlande kraft i våra liv och förhållanden.

Jag frågade mig: Hur annorlunda är jag själv i förhållande till vad jag var för ett år sedan - eller för trettio år sedan? Är jag mer eller mindre ivrig att berätta för alla jag kan om de underbara förändringar som Gud åstadkommer?

Sedan finns det en annan fråga: Hur många människor ser tillräckligt mycket av Gud i mig för att de ska vilja tala om honom? På ingen av dessa frågor kunde jag ge ett tillfredsställande svar.

När jag kommit så långt i mina funderingar höll jag på att - liksom flera gånger tidigare - råka i panik eller förtvivlan. Men så tänkte jag på vad som hände i Oxford 1934 när Foss Westcott, en framstående kyrkoman, kom på besök. Han var metropolit i Indien, Burma och Ceylon.

Garth Lean

Innan han kom samlade Buchman några studenter och frågade oss vad vi visste om Foss Westcott. En student som varit i Indien berättade om alla hans dygder och hans predikokonst. - Det låter ju bra, sa Buchman. - Men han kan inte ställa diagnos på människor. Berätta för honom hur ni fann vägen till tro och hur ni lär er bli människofiskare.

Metropoliten var en trevlig

LÅGAN I MÖRKRET *Forts. fr. föreg. sida*

och därmed göra det möjligt för varje enskild att finna den plats i tillvaron som fungerar som en självständig del i en harmonisk andlig helhet?

De oliktankande har kämpat sig fram till en erfarenhet av frihet, som alla behöver. Ingen av oss kan säga att han eller hon har funnit svaret på alla frågor, men mänskligheten har börjat vandra på en väg som leder bort från

föräldrade doktriner och teorier. Varje människa som har frigjort sig från falska konventioners tyranni och materialismens kravmentalitet, är en oliktankande, en dissident. Vi kan alla bli fria, om vi vill, till att ledas av våra samveten, vår djupaste övertygelse och den helige Ande inom oss.

Den som har funnit denna inre frihet, blir en lysande låga i mörkret. Han eller hon har vunnit seger, inte bara för sin egen del utan för hela mänskligheten. ■

► bekantskap. Han spelade tennis ganska bra. Men han var inte odelat intresserad av tanken att vinna människor. Efter några dar höll han ett tal om att "Guds kvarnar mal långsamt" och att "några sår och andra skördar".

Men efter en vecka hade han något annat att säga: — Jag har varit som en fiskare som kommer hem på kvällen och säger: 'Jag fick ingen fisk på kroken men jag påverkade många'. Med förvånande ödmjukhet berättade han om sin blyghet och brist på mod, som hade hindrat honom från att hjälpa vissa människor.

Några veckor senare fick vi ett brev från honom. Han skrev: Jag har gjort båtresan från England till Indien många gånger. Jag har suttit vid kaptenens bord, jag har predikat vid gudstjänsterna. Men jag har aldrig haft ett djupgående samtal med någon. Den här gången kom 19 personer till mig för att samtala och 14 av dem gav sina liv till Gud.

Det var ett utmanande minne, men det gjorde inte min panik mindre. Det hjälpte mig i alla fall att komma ihåg något som Buchman sade i slutet av sitt liv: — Jag har blivit underbart ledd, till dem som redan blivit förberedda. Jag tänkte på hur många "förberedda" människor jag måste ha mött utan att lägga märke till dem. Men hur skall man känna igen dem?

Buchman hade många metrevar i vattnet. Hans adressbok var full av namn på de mest oväntade människor — inte minst kypare på de hotell där han bodde. Han kan inte säga vem som är beredd, om man inte sätter mask på ett antal krokar och sen väntar och ser vem som nappar.

Vidare hade han en hög förväntansnivå. Han väntade sig mycket därför att han kände till Guds kraft. Han visste att Gud var mycket nära alla — oftast närmast dem som minst väntade det. Ibland måste han vara beredd att komma med en närgående fråga och ta risken att han hade alldeles fel. Ofta hade han rätt, men en gång blev en av hans vänner rasande därför att han hade fel. Buchmans

Livsfarlig ...

Forts. fr. sid. 3

— Jag vet att det var du som klagade på mig. Det ska du få betalt för. Det här jobbet sköter vi sen många år och vi låter inte avslöja oss.

Mannen påstod också att man redan hade förstört Rahuls papper och skrivit upp honom som frånvarande. Detta gjorde honom inte mindre nervös.

När Rahul skulle gå hem blev han omringad av ett gäng på sex man. Han visste att studenter ofta blivit slagna eller kidnappade av sådana gäng, när någon vågat avslöja fusk. Han blev rädd igen. Men han försökte "lyssna inåt" som han sa efteråt, för att få klart för sig vad han skulle göra.

Han kom på att han skulle säga: — I morgon måste jag skriva det sista provet. Kan vi inte prata om saken i lugn och ro då?

Till hans förvåning lät gänget honom gå. Men de krävde först att få hans adress och telefonnummer. Han gav dem upplysningar men de var falska. Han störtade sig på bussen och kom hem alldeles upphetsad.

När han lugnat sig något pratade han igenom allt som hänt med sin mor, sina bröder och

enda kommentar var: — Ja, man måste ju försöka allting.

När Buchman blev äldre talade han mindre. Han lyssnade och hjälpte människor att vara stilla och lyssna till Gud.

En gång sa min fru till mig: — Det är bara två saker som är viktiga — att lyssna till andra och be dem lyssna till Gud.

Alldeles för ofta pratar jag i det oändliga och vi kommer ingenstans. Det beror på en kombination av högfärd över min vältalighet och fruktan för att den andre inte skall få några tankar om han är stilla och lyssnar. Men om jag vågar språnget finner vi båda vanligen någonting som hjälper oss. Det är ju i alla fall bara Gud som kan hjälpa oss människor.

Garth Lean

några vänner som var hans förtrogna. Det Rahul gått igenom visade tydligt den skoningslösa verkligheten. Men det visade också att han på något vis hade fått hjälp att handla rätt i en svår situation. Han kände att han stått under Guds beskydd.

Nu bad de alla tillsammans och Rahul kände sig lugn inför nästa steg. Det var att göra en anmälan till kriminalpolisen, men också en till skolöverstyrelsen för att hindra att hans prov ogiltigförklarades.

Examensresultaten meddelades senare och det visade sig att det trots allt gått riktigt bra för Rahul — till hans och familjens stora glädje.

Rahul kunde kort därpå berättat för andra vad han upplevt. Det var vid en större samling på konferenscentret Asia Plateau i Panchgani för studerande ungdomar från olika håll i landet. Hans berättelse hjälpte flera att konkret bli ärliga om situationer där de varit inblandade i fusk. När de ställt sådant tillrätta, bestämde de sig för att gå till staten Maharashtra:s guvernör och berätta hur de tagit upp kampen mot korruptionen i Indien. Guvernören lät dem inte gå förrän han nog hade hört på allt vad dessa ungdomar hade att säga.

Gerd Jonzon

Nästa nummer

av NY Värld beräknas utkomma i april. Det kommer att behandla frågan om

F R E D

Varför hoppas vi alltid att fred skall uppnås med en mindre insats än vad ett krig kräver?

Vad skulle ett helhjärtat engagemang för fred kräva av var och en av oss?

Finns det erfarenheter och idéer som kan förena och hjälpa människor, som från olika utgångspunkter arbetar för fred?

Bidrag är välkomna till redaktionen senast den 3 mars.

Red.

Nordisk ungdom möts

Det kommer an på dig

I Bruvoll nära Eidsvoll i Norge samlades över nyåret 55 personer till ett ungdomsläger. Deltagarna var från Norge, Danmark, Finland, Sverige, Storbritannien och Jugoslavien. Schweiz och Tanzania var också representerade av i Norden bosatta medborgare.

DET KOMMER AN PÅ DIG

För oss i den yngre generationen kändes det relevant att samlas under detta huvudtema. Överallt möter vi analyser av idag och visioner för imorgon och till största delen talar de om krig och katastrofer. Hopplösheten dominerar vår vardag. Till detta kommer att vi har förlorat förtroendet för den äldre generationen då vi sett hur makt korrumpert så många av dem som skall leda oss. Med detta som bakgrund samlades vi första dagen kring temat

FÖRTROENDEKRIS – BROBYGGANDE

Det första vi försökte komma till klarhet om var vad grunden till misstroendet egentligen är. Vad är det som får mig att misstro andra, och hur reagerar jag när andra misstror mig. Att rädsla har en stor del på bägge sidor tycktes oss stå ganska klart, men hur överbryggas man då den klyfta som rädslan åstadkommer? Vi fick alla en bra illustration till brobyggande under nyårsafton, då en av de yngre deltagarna som varit med i planeringsgruppen för kvällsprogrammet kände, att en av de äldre hårt kontrollerade hela programmet och körde över andra. Genom att ta upp detta dels dem emellan, dels på ett möte då det blev tillfälle att säga förlåt kunde vi alla uppleva att förståelsen ökade och förtroende byggdes.

Ett av de andra mötena handlade om svårigheter. Ofta får vi höra att vi inte upplevt

några "svårigheter" och därför inte "har förståelse" eller inte "uppskattar" något. Men då man återvänder hem från ett läger t ex, är det inte alltid så lätt. All den inspiration man fått verkar efter ett tag ta slut då svårigheterna möter.

SVARIGHETER – EN VÄG TILL VAXT

"Var glad åt svårigheterna och vänd deras destruktiva styrka emot dem, precis som en skicklig judobrottare använder motståndarens styrka för att besegra honom", sa Jean-Marc Duckert från Schweiz som inledde mötet. Han fortsatte att förklara hur frestelserna kan ses som röda varningslampor som tänds i vårt inre då något är fel i vår relation till Gud. I stället för att falla för frestelsen kan vi klara upp vår relation till Gud och komma närmare honom.

Björn Henriksson från Kiruna berättade om sin tid som canna-

Utgivarkorsband

bismissbrukare och om hur han gång på gång fattade "livsavgörande" beslut att sluta. Inte förrän han efter ett återfall gick ner på sina knän och bad om ett under, fick han frihet från beroendet. Den friheten var total, och efter det har han kunnat vara i sammanhang där droger förekommit utan att falla tillbaka. Han försöker idag hjälpa killar som är kvar i "träsket" och han ser med glädje att flera har funnit en tro och därigenom blivit fria.

En av de äldre deltagarna uttryckte efter lägret, att denna tid gett honom en ökad förståelse för den yngre generationen och vad den har att gå igenom dagligdags. För många andra betydde lägret ett beslut att verkligen ta sin tro på allvar.

Mats Lindroos

Sommaren i Caux

VEM ÄR ANSVARIG FÖR MORGONDAGENS VÄRLD?

Internationell konferens för moralisk upprustning i Caux, Schweiz.

9 juli - 28 augusti.

Preliminärt program:

- 9 - 18 juli EUROPA – VAD HAR DU GJORT MED DIN BESTÄMMELSE? Europas andliga arv. Minoriteter och invandrargrupper. Förhållandet mellan folken i Europa. Hur kan de tjäna andra världsdelar?
- 25 juli - 2 aug FAMILJEN PÅ KURS MOT FRAMTIDEN Familjens roll i samhället – passivt objekt eller omskapande kraft? Vad får familjerelationer att hålla? Föräldraföstran. Föräldrar och skola.
- 5 - 12 aug NORDAMERIKA, LATINAMERIKA OCH EUROPA Hur finner vi nya perspektiv och gemensamma mål?
- 23 - 28 aug FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR EN SUND EKONOMI Temadagar med sikte på industrin och näringslivet, facket och politiken.

Förfrågningar om Caux-konferensen kan ställas till Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 STOCKHOLM, tel 08/10 34 56.

Ny Värld utkommer med minst 4 nummer per år. Utgivare: Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. Prenumerationspris per kalenderår: Sverige och Finland Skr 35:-, postgiro 70 98 70-0, Idé och Kultur, Stockholm. Ansv. utgiv.: Lennart Sjögren. Redaktion och produktion: Jean-Marc Duckert, Bror och Gerd Jonzon, Sture och Ingar Rengfelt, Ann-Kristin Särnbrink. ISSN 0347-2272. Schmidts Boktryckeri AB, Helsingborg 1983.